

Procedura podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego, procedura oraz osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień

§ 1. Definicje

1. Krzywdzeniem jest każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody małoletnich i/lub zakłócają ich optymalny rozwój (na podstawie: Światowa Organizacja Zdrowia, WHO, *Raport z konsultacji nad zapobieganiem krzywdzeniu dzieci*, Genewa, 1999). Wyróżnić można cztery zasadnicze formy krzywdzenia osoby małoletniej:
  - 1) Przemoc psychiczną rozumianą jako powtarzający się wzorzec zachowań opiekuna lub skrajnie drastyczne wydarzenie (lub wydarzenia), które powodują u dziecka poczucie, że jest nic niewarte, złe, niekochane, niechciane, zagrożone i że jego osoba ma jakąkolwiek wartość jedynie wtedy, gdy zaspokaja potrzeby innych;
  - 2) Przemoc fizyczną rozumianą jako każde intencjonalne działanie sprawcy, mające na celu przekroczenie granicy ciała dziecka/małoletniego, np. bicie, popychanie, szarpanie, itp.
  - 3) Zaniedbywanie rozumiane jako chroniczne lub incydentalne niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych przez osoby zobowiązane do opieki, troski i ochrony zdrowia i/lub nierespektowanie podstawowych praw, powodujące zaburzenia jego zdrowia i/lub trudności w rozwoju.
  - 4) Wykorzystywanie seksualne małoletniego rozumiane jako włączanie go w aktywność seksualną, której nie jest w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest odpowiednio dojrzały rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa.
2. Z wykorzystaniem seksualnym mamy do czynienia, gdy taka aktywność wystąpi między małoletnim a dorosłym lub małoletnim a innym małoletnim, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki lub zależności
3. Przemoc domowa, zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
  - 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia.

- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną.
  - 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę.
  - 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej.
  - 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.
4. Osobą doznającą przemocy domowej zgodnie z ustawą jest także małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 tej ustawy, tj. min. wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków, rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków.

§ 2. Przepisy przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego

1. Wśród przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego wyróżnić można przestępstwa wskazane w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) w następujących regulacjach:
  - 1) Art. 197. [Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej];
  - 2) Art. 198. [Seksualne wykorzystanie niepoczytalności lub bezradności]
  - 3) Art. 199. [Seksualne wykorzystanie stosunku zależności lub krytycznego położenia]
  - 4) Art. 200. [Seksualne wykorzystanie małoletniego]
  - 5) Art. 200a. [Elektroniczna korupcja seksualna małoletniego]
  - 6) Art. 200b. [Propagowanie pedofilii]
  - 7) Art. 202. [Publiczne prezentowanie treści pornograficznych]
2. Zgodnie z art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są obowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję oraz przedsięwziąć niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

§ 3. Zachowania stanowiące ważne sygnały

Personel zwracają szczególną uwagę na występowanie w zachowaniu małoletniego sygnałów świadczących o krzywdzeniu, w szczególności o możliwości popełnienia przestępstwa wskazanego w § 2 przykładowo gdy małoletni:

- 1) Ma widoczne obrażenia ciała (siniaki, poparzenia, ugryzienia, złamania kości itp.), których pochodzenie trudno jest wyjaśnić a podawane wyjaśnienia dotyczące obrażeń wydają się niewiarygodne, niemożliwe, niespójne itp.
- 2) Wyraża niechęć przed udziałem w lekcjach uwzględniających ćwiczenia fizyczne.
- 3) Nadmiernie zakrywa ciało, niestosownie do sytuacji i pogody.
- 4) Wzdryga się, kiedy podchodzi do niego osoba dorosła.
- 5) Boi się rodzica lub opiekuna boi lub powrotu do domu.
- 6) Jest bierny, wycofany, uległy, przestraszony.
- 7) Cierpi na powtarzające się dolegliwości somatyczne: bóle brzucha, głowy, mdłości itp.

§ 4. Procedury postępowania

1. W przypadku uzyskania informacji o krzywdzeniu małoletniego lub podejrzenia krzywdzenia małoletniego, każda osoba z Personelu ma obowiązek podjęcia interwencji tj.:
  - 1) wezwać pogotowie, jeżeli wystąpiło poważne uszkodzenie ciała, lub skonsultować z pielęgniarką, jeżeli uszkodzenie nie wymaga natychmiastowej interwencji pogotowia;
  - 2) poinformować o zdarzeniu, lub swoich podejrzeniach co do krzywdzenia małoletniego Dyrektora lub upoważnioną przez niego osobę;
  - 3) sporządzić notatkę służbową opisującą zdarzenie, w szczególności przyczynę wystąpienia podejrzenia o krzywdzeniu małoletniego.
2. Powiadamiając Dyrektora o podejrzeniu krzywdzenia małoletniego osoba z Personelu na piśmie:
  - 1) przedstawia formy i okoliczności krzywdzenia, które udało mu się ustalić, lub, których wystąpienie podejrzewa;
  - 2) informuje o zachowaniach i wypowiedziach małoletniego wskazujących na doświadczenie krzywdzenia;
3. Dyrektor względnie inna osoba upoważniona sporządza Kartę interwencji (wzór karty stanowi załącznik nr 5 do Zarządzenia).
4. W przypadku, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia wobec małoletniego jednego z przestępstw wskazanych w § 3, Dyrektor lub upoważniona przez niego osoba:
  - 1) składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury,
  - 2) podejmuje niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, o ile miało ono miejsce na terenie Kopalni.

§ 5. Kontakt z małoletnim

1. W razie ujawnienia w wyniku czynności określonych w § 5 krzywdzenia małoletniego Dyrektor lub osoba przez niego upoważniona samodzielnie lub wybranym przez siebie zespołem opracowuje plan wsparcia małoletniego.
2. Wsparcie obejmuje przede wszystkim współpracę z instytucjami pomocowymi, Policją i Prokuraturą – w szczególności skierowanie odpowiednich zawiadomień do przedstawicieli podmiotów uprawnionych do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”, uregulowanej w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz.U. poz. 1870), tj. pracownikom socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz funkcjonariuszom Policji.
3. W przypadku gdy w wyniku czynności określonych w § 5 nie podejrzewa się popełnienia wobec małoletniego przestępstw, prowadzi się dalszą obserwację małoletniego i podejmuje próby współpracy przynajmniej z jednym opiekunem prawnym, względnie opiekuna faktycznego, lub osoby najbliższej, lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.
4. Plan wsparcia powinien zostać przedstawiony rodzicom/opiekunom małoletniego chyba, że to oni są wskazani jako sprawcy krzywdzenia, w takiej sytuacji plan przedstawiony jest wskazanej przez sąd rodzinny osobie, po dokonaniu zgłoszenia, o którym mowa w ust. 2, na jej wniosek.